Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 13ης Μαΐου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Πεδίο εφαρμογής — Διαιτησία — Δεν εμπίπτει — Αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων — Διαταγή εκ μέρους διαιτητικού δικαστηρίου εδρεύοντος σε κράτος μέλος — Διαταγή με σκοπό να εμποδιστεί η άσκηση ή η συνέχιση διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους — Εξουσία των δικαστηρίων κράτους μέλους να αρνηθούν την αναγνώριση της διαιτητικής αποφάσεως — Σύμβαση της Νέας Υόρκης»

Στην υπόθεση C-536/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Λιθουανία) με απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Οκτωβρίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

«Gazprom» OAO

παρισταμένης της:

Lietuvos Respublika,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Ó Caoimh και J.-C. Bonichot, προέδρους τμήματος, E. Levits, M. Safjan (εισηγητή), M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Σεπτεμβρίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η «Gazprom» OAO, εκπροσωπούμενη από τον R. Audzevičius, advokatas,

— η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. A. Petravičienė και A. Svinkūnaitė καθώς και από τον D. Kriaučiūnas, επικουρούμενους από τους V. Bernatonis και A. Šekštelo, advokatai,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την J. Kemper,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Rubio González,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους F. -X. Bréchot, G. de Bergues και D. Colas,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον M. Holt, επικουρούμενο από τον B. Kennelly, barrister,

— η Ελβετική Συνομοσπονδία, εκπροσωπούμενη από την M. Jametti καθώς και τους M. Schöll και D. Klingele,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A.-M. Rouchaud-Joët και A. Steiblytė,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο αγωγής που άσκησε η «Gazprom» OAO (στο εξής: Gazprom), εταιρία εδρεύουσα στη Μόσχα (Ρωσία), κατά της αρνήσεως αναγνωρίσεως και εκτελέσεως στη Λιθουανία διαιτητικής αποφάσεως εκδοθείσας στις 31 Ιουλίου 2012.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Ο κανονισμός 44/2001 καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 351, σ. 1), ο οποίος έχει εφαρμογή από τις 10 Ιανουαρίου 2015. Ωστόσο, ο κανονισμός 44/2001 εξακολουθεί να ισχύει όταν συντρέχουν περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης.

4 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 44/2001, σκοπός του κανονισμού αυτού ήταν η θέσπιση, χάριν της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, «διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις καθώς και σχετικά με την απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων κρατών μελών που δεσμεύονται από τον [παρόντα] κανονισμό».

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 7 και 11 του εν λόγω κανονισμού όριζαν τα εξής:

«(7) Το πεδίο εφαρμογής του ανά χείρας κανονισμού πρέπει να καλύπτει όλες τις κύριες αστικές και εμπορικές υποθέσεις εκτός από κάποια σαφώς καθορισμένα ζητήματα.

[...]

(11) Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. [...]»

6 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο δ', του ίδιου κανονισμού, που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο Ι με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», είχε ως ακολούθως:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του:

[...]

δ) η διαιτησία.»

7 Το άρθρο 71, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 όριζε τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις συμβάσεις στις οποίες τα κράτη μέλη είναι μέρη και οι οποίες, σε ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων.»

Το λιθουανικό δίκαιο

8 Το κεφάλαιο Χ του μέρους ΙΙ του δεύτερου βιβλίου του αστικού κώδικα τιτλοφορείται «Διατάξεις που αφορούν ζητήματα έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου» και περιλαμβάνει τα άρθρα 2.124 έως 2.131.

9 Το άρθρο 2.124 του εν λόγω αστικού κώδικα, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περιεχόμενο της έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου», ορίζει τα εξής:

«Τα πρόσωπα που απαριθμούνται στο άρθρο 2.125 […] έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το δικαστήριο να ορίσει εμπειρογνώμονες οι οποίοι θα ελέγξουν αν το νομικό πρόσωπο, τα διευθυντικά του όργανα ή τα μέλη του ενήργησαν με τον πρέποντα τρόπο και, σε περίπτωση διαπιστώσεως ανάρμοστης δραστηριότητας, να λάβει τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 2.131 [...]».

10 Βάσει του άρθρου 2.125, παράγραφος 1, σημείο 1, του εν λόγω κώδικα, ένας ή πλείονες μέτοχοι οι οποίοι συγκεντρώνουν τουλάχιστον το 1/10 των μετοχών του νομικού προσώπου δύνανται να ασκήσουν τέτοια αγωγή.

11 Μεταξύ των μέτρων που προβλέπονται από το άρθρο 2.131 του εν λόγω κώδικα καταλέγονται η ακύρωση των αποφάσεων των διευθυντικών οργάνων του νομικού προσώπου, η παύση ή η προσωρινή αναστολή των εξουσιών των μελών των οργάνων του και η δυνατότητα επιβολής στο νομικό πρόσωπο της υποχρεώσεως να προβεί σε ορισμένες ενέργειες ή να απόσχει από αυτές.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου και από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, οι κύριοι μέτοχοι της «Lietuvos dujos» AB (εταιρίας φυσικού αερίου της Λιθουανίας, στο εξής: Lietuvos dujos) ήταν οι E.ON

Ruhrgas International GmbH, εταιρία γερμανικού δικαίου, κατέχουσα το 38,91 % του εταιρικού κεφαλαίου, η Gazprom, που κατείχε το 37,1 % του κεφαλαίου αυτού, και το λιθουανικό Δημόσιο, που κατείχε το 17,7 %.

13 Στις 24 Μαρτίου 2004 η Gazprom συνήψε συμφωνία μεταξύ των μετόχων (στο εξής: συμφωνία μετόχων) με την E.ON Ruhrgas International GmbH και το State Property Fund (κρατική υπηρεσία υπεύθυνη για τη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας) που ενεργούσε για λογαριασμό της Lietuvos Respublika (Λιθουανικής Δημοκρατίας), υπηρεσία την οποία υποκατέστησε στη συνέχεια το Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (Υπουργείο Ενέργειας Λιθουανικής Δημοκρατίας, στο εξής: Υπουργείο). Η ως άνω συμφωνία περιελάμβανε, στο άρθρο 7.14, ρήτρα διαιτησίας, κατά την οποία «όλες οι διαφορές, διαφωνίες ή ενστάσεις που συνδέονται με την παρούσα συμφωνία ή την παραβίασή της, το κύρος της, την έναρξη της ισχύος της ή την καταγγελία της επιλύονται οριστικώς με διαιτησία».

14 Στις 25 Μαρτίου 2011 η Lietuvos Respublika, εκπροσωπούμενη από το Υπουργείο, άσκησε ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas (περιφερειακού δικαστηρίου του Vilnius) αγωγή ζητώντας τη διεξαγωγή έρευνας αφορώσας τις δραστηριότητες νομικού προσώπου.

15 Η εν λόγω αγωγή αφορούσε τη Lietuvos dujos καθώς και τον M. Valentukevičius, γενικό διευθυντή της εταιρίας αυτής, και τους V. Golubev και K. Seleznev, ρώσους υπηκόους, μέλη της διευθύνσεως της εν λόγω εταιρίας, διορισθέντες από την Gazprom. Με την αγωγή αυτή το Υπουργείο ζήτησε επίσης, σε περίπτωση που διαπιστωθεί από την έρευνα ότι οι δραστηριότητες της ίδιας εταιρίας ή των εν λόγω ατόμων δεν ήταν πρέπουσες, να ληφθούν ορισμένα διορθωτικά μέτρα προβλεπόμενα στο άρθρο 2.131 του αστικού κώδικα.

16 Εκτιμώντας ότι η εν λόγω αγωγή συνιστούσε παραβίαση της ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβανόταν στο άρθρο 7.14 της συμφωνίας μετόχων, στις 29 Αυγούστου 2011 η Gazprom κατέθεσε στο Ινστιτούτο Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης αίτηση διαιτησίας κατά του Υπουργείου.

17 Ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου που συνέστησε το Ινστιτούτο Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης [στο εξής: διαιτητικό δικαστήριο], η Gazprom ζήτησε μεταξύ άλλων να υποχρεωθεί το Υπουργείο να παύσει την εξέταση της εκκρεμούς ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas υποθέσεως.

18 Με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2012 το ως άνω διαιτητικό δικαστήριο διαπίστωσε μερική παραβίαση της ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβανόταν στη συμφωνία των μετόχων και διέταξε το Υπουργείο, ιδίως, να ανακαλέσει ή να περιορίσει ορισμένα αιτήματα που είχε υποβάλει στο ως άνω αστικό δικαστήριο (στο εξής: διαιτητική απόφαση της 31ης Ιουλίου 2012).

19 Με διάταξη της 3ης Σεπτεμβρίου 2012 το Vilniaus apygardos teismas διέταξε τη διεξαγωγή έρευνας των δραστηριοτήτων της Lietuvos dujos. Διαπίστωσε επίσης ότι αίτημα διεξαγωγής έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου υπαγόταν στην αρμοδιότητά του και δεν μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο διαιτησίας δυνάμει του λιθουανικού δικαίου.

20 Η Lietuvos dujos καθώς και οι V. Valentukevičius, V. Golubev και K. Seleznev άσκησαν έφεση κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Lietuvos apeliacinis teismas (εφετείου Λιθουανίας). Εξάλλου, στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας, η Gazprom, υπέβαλε ενώπιον του ίδιου αυτού δικαστηρίου αίτηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως στη Λιθουανία της διαιτητικής αποφάσεως της 31ης Ιουλίου 2012.

21 Με μια πρώτη διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 2012 το Lietuvos apeliacinis teismas απέρριψε την τελευταία αυτή αίτηση. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, αφενός, ότι το διαιτητικό δικαστήριο που εξέδωσε την διαιτητική αυτή απόφαση δεν μπορούσε να αποφανθεί επί ζητήματος ήδη προβληθέντος ενώπιον του Vilniaus apygardos teismas και εξετασθέντος από το δικαστήριο αυτό και, αφετέρου, ότι,

αποφαινόμενο επί του ως άνω ζητήματος, το εν λόγω δικαστήριο δεν τήρησε το άρθρο V, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της Συμβάσεως για την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη στις 10 Ιουνίου 1958 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμ. 330, σ. 3, στο εξής: Σύμβαση της Νέας Υόρκης).

22 Επιπλέον, το Lietuvos apeliacinis teismas τόνισε ότι, με τη διαιτητική απόφαση της 31ης Ιουλίου 2012 της οποίας ζητείτο η αναγνώριση και η εκτέλεση, το διαιτητικό δικαστήριο όχι μόνον περιόρισε τη δυνατότητα του Υπουργείου να προσφύγει ενώπιον λιθουανικού δικαστηρίου με σκοπό τη διεξαγωγή έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου, αλλά και δεν αναγνώρισε στο ως άνω εθνικό δικαστήριο την εξουσία που αυτό έχει να αποφαίνεται επί της δικής του αρμοδιότητας. Με τον τρόπο αυτόν, το ως άνω διαιτητικό δικαστήριο προσέβαλε την εθνική κυριαρχία της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, πράγμα το οποίο αντιβαίνει προς τη λιθουανική και τη διεθνή έννομη τάξη. Κατά το Lietuvos apeliacinis teismas, η άρνηση αναγνωρίσεως της αποφάσεως δικαιολογείτο επίσης από το άρθρο V, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της εν λόγω Συμβάσεως.

23 Με δεύτερη διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 2013 το Lietuvos apeliacinis teismas απέρριψε την έφεση της Lietuvos dujos και των V. Valentukevičius, V. Golubev και K. Seleznev κατά της αποφάσεως του Vilniaus apygardos teismas της 3ης Σεπτεμβρίου 2012 περί έρευνας των δραστηριοτήτων της Lietuvos dujos. Επιβεβαίωσε επίσης την αρμοδιότητα των λιθουανικών δικαστηρίων να εξετάσουν την υπόθεση αυτή.

24 Κατά καθεμιάς των δύο διατάξεων του Lietuvos apeliacinis teismas, της 17ης Δεκεμβρίου 2012 και της 21ης Φεβρουαρίου 2013, ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (ανώτατου δικαστηρίου της Λιθουανίας). Το δικαστήριο αυτό, με διάταξη της 20ής Νοεμβρίου 2013, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία επί της αιτήσεως αναιρέσεως κατά της δεύτερης από τις διατάξεις αυτές μέχρις εκδικάσεως της αιτήσεως αναιρέσεως όσον αφορά την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής αποφάσεως της 31ης Ιουλίου 2012.

25 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου στον τομέα αυτόν, καθώς και του άρθρου 71 του κανονισμού 44/2001, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το επιλαμβανόμενο δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω διαιτητικής αποφάσεως, την οποία χαρακτηρίζει «anti-suit injunction» [διαταγή προς ενδιαφερόμενο να μην κινήσει δικαστική διαδικασία], με το σκεπτικό ότι, μετά από μια τέτοια αναγνώριση και εκτέλεση, περιορίζεται η άσκηση από λιθουανικό δικαστήριο της εξουσίας του να κρίνει τη δική του αρμοδιότητα να αποφανθεί επί αιτήσεως διεξαγωγής έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Στην περίπτωση κατά την οποία διαιτητικό δικαστήριο εκδίδει “anti-suit injunction”, απαγορεύοντας με τον τρόπο αυτό σε μετέχοντα στη διαιτητική διαδικασία διάδικο να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο, δυνάμει των περί δικαιοδοσίας κανόνων του κανονισμού 44/2001, έχει δικαιοδοσία να εκδικάσει αστική υπόθεση επί της ουσίας, δύναται το δικαστήριο του κράτους μέλους να αρνηθεί να αναγνωρίσει μια τέτοια διαιτητική απόφαση για τον λόγο ότι αυτή περιορίζει το δικαίωμά του να αποφανθεί επί της ιδίας αυτού δικαιοδοσίας προς εκδίκαση υποθέσεως βάσει των περί δικαιοδοσίας κανόνων του κανονισμού 44/2001;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος, ισχύει η απάντηση αυτή ομοίως προκειμένου για “anti-suit injunction” του διαιτητικού δικαστηρίου η οποία επιβάλλει σε μετέχοντα στη διαιτητική διαδικασία διάδικο την υποχρέωση να περιορίσει τις αξιώσεις του σε υπόθεση που εκδικάζεται σε άλλο κράτος μέλος και την οποία δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους έχει δικαιοδοσία να εκδικάσει δυνάμει των περί δικαιοδοσίας κανόνων του κανονισμού 44/2001;

3) Μπορεί εθνικό δικαστήριο, προς διασφάλιση της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και της πλήρους αποτελεσματικότητας του κανονισμού 44/2001, να αρνηθεί να αναγνωρίσει διαιτητική απόφαση στην περίπτωση κατά την οποία η απόφαση αυτή περιορίζει το δικαίωμά του να αποφανθεί επί της ιδίας αυτού δικαιοδοσίας και επί των εξουσιών του στο πλαίσιο υποθέσεως εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

27 Με τα ερωτήματά του, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν ο κανονισμός 44/2001 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνώριση και εκτέλεση, ή στην άρνηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως, διαιτητικής αποφάσεως η οποία απαγορεύει σε διάδικο να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αυτού.

28 Πρέπει να διευκρινιστεί καταρχάς ότι ο ως άνω κανονισμός εξαιρεί, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', αυτού, τη διαιτησία από το πεδίο εφαρμογής του.

29 Για τον καθορισμό τού αν διαφορά εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το αντικείμενο της διαφοράς αυτής (απόφαση Rich, C-190/89, EU:C:1991:319, σκέψη 26).

30 Όσον αφορά το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, πρέπει να διευκρινιστεί ότι από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas έχει επιληφθεί αγωγής που στρέφεται κατά της διατάξεως του Lietuvos apeliacinis teismas η οποία αρνείται την αναγνώριση και την εκτέλεση διαιτητικής αποφάσεως την οποία το αιτούν δικαστήριο χαρακτηρίζει ως «anti-suit injunction» και με την οποία ένα διαιτητικό δικαστήριο διέταξε το Υπουργείο να ανακαλέσει ή να περιορίσει ορισμένα αιτήματα που είχε υποβάλει ενώπιον των λιθουανικών δικαστηρίων. Παράλληλα, το αιτούν δικαστήριο έχει επίσης επιληφθεί αγωγής που στρέφεται κατά διατάξεως του Lietuvos apeliacinis teismas επιβεβαιώνουσας την απόφαση του Vilniaus apygardos teismas να διεξαγάγει έρευνα των δραστηριοτήτων της Lietuvos dujos, η οποία, κατά το δικαστήριο αυτό, αφορά αστική υπόθεση υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001.

31 Κατά το αιτούν δικαστήριο, διαιτητική απόφαση απαγορεύουσα σε διάδικο να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον εθνικού δικαστηρίου μπορεί να θίξει την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 44/2001, υπό την έννοια ότι μπορεί να περιορίσει την εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου άσκηση της εξουσίας του να αποφαίνεται το ίδιο επί της αρμοδιότητάς του προς εξέταση υποθέσεως εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

32 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την απόφασή του Allianz και Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69), το Δικαστήριο έκρινε ότι έκδοση από δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο είναι αρμόδιο δυνάμει του κανονισμού 44/2001 διαταγής απαγορεύουσας σε διάδικο να κινήσει άλλη διαδικασία πέραν της διαιτητικής ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους είναι ασύμβατη προς τον κανονισμό αυτό.

33 Πράγματι, η εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους διαταγή με την οποία συμβαλλόμενος που έχει συνάψει συμφωνία διαδικασίας υποχρεώνεται να μη συνεχίσει διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους αντιβαίνει προς τη γενική αρχή που απορρέει από τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία τα επιλαμβανόμενα δικαστήρια καθορίζουν μόνα τους, βάσει των εφαρμοστέων κανόνων, αν είναι αρμόδια να επιληφθούν της διαφοράς που υποβάλλεται στην κρίση τους. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, πλην ορισμένων περιορισμένων εξαιρέσεων, ο κανονισμός 44/2001 δεν επιτρέπει τον έλεγχο της δικαιοδοσίας δικαστηρίου κράτους μέλους από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους. Η δικαιοδοσία αυτή καθορίζεται απευθείας από τους κανόνες που θέτει ο κανονισμός αυτός, μεταξύ των οποίων και εκείνοι που αφορούν το πεδίο εφαρμογής του. Σε καμία επομένως περίπτωση

δικαστήριο κράτους μέλους δεν είναι περισσότερο κατάλληλο να αποφανθεί επί της δικαιοδοσίας δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους (βλ. απόφαση Allianz και Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, σκέψη 29).

34 Μεταξύ άλλων, το Δικαστήριο έκρινε ότι η επιβαλλόμενη, μέσω μιας τέτοιας διαταγής προς παράλειψη ενέργειας, παρακώλυση της ασκήσεως από δικαστήριο κράτους μέλους των εξουσιών που του παρέχει ο ίδιος κανονισμός έρχεται σε αντίθεση προς την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των νομικών συστημάτων καθώς και μεταξύ των δικαιοδοτικών οργάνων των κρατών μελών και είναι ικανή να στερήσει τον διάδικο εκείνον ο οποίος φρονεί ότι μια σύμβαση περί διαιτησίας είναι άκυρη, ανενεργής ή μη επιδεκτική εφαρμογής από τη δυνατότητα να προσφύγει στο κρατικό δικαστήριο που έχει παρά ταύτα επιληφθεί της σχετικής υποθέσεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση Allianz και Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, σκέψεις 30 και 31).

35 Στην υπό κρίση υπόθεση, ωστόσο, το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου δεν αφορά το συμβατό της συμφωνίας με τον κανονισμό 44/2001 μιας τέτοιας διαταγής προς παράλειψη ενέργειας, εκδοθείσας από δικαστήριο κράτους μέλους, αλλά το συμβατό προς τον κανονισμό αυτό ενδεχόμενης αναγνωρίσεως και εκτελέσεως, από δικαστήριο κράτους μέλους, διαιτητικής αποφάσεως που διατάσσει διάδικο σε διαδικασία διαιτησίας να περιορίσει το περιεχόμενο αιτημάτων διατυπωνόμενων στο πλαίσιο εκκρεμούς ενώπιον δικαστηρίου του ίδιου κράτους μέλους διαδικασίας.

36 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί καταρχάς ότι, όπως σημειώθηκε στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, η διαιτησία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, καθόσον αυτός διέπει μόνον τη σύγκρουση αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών. Δεδομένου ότι τα διαιτητικά δικαστήρια δεν είναι κρατικά δικαστήρια, στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν υφίσταται τέτοια σύγκρουση υπό την έννοια του εν λόγω κανονισμού.

37 Στη συνέχεια, όσον αφορά την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών μελών στα νομικά τους συστήματα και στα δικαιοδοτικά τους όργανα, η οποία συνεπάγεται εναρμόνιση των κανόνων δικαιοδοσίας των δικαστηρίων, βάσει του συστήματος που θεσπίζεται με τον κανονισμό 44/2001, πρέπει να σημειωθεί ότι, στο πλαίσιο των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η διαταγή προέρχεται από διαιτητικό δικαστήριο, δεν μπορεί να υφίσταται ζήτημα παραβιάσεως της εν λόγω αρχής εξαιτίας της αναμίξεως δικαστηρίου κράτους μέλους στην αρμοδιότητα δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους.

38 Ομοίως, υπό τις περιστάσεις αυτές, η εκ μέρους διαιτητικού δικαστηρίου επιβαλλόμενη σε διάδικο απαγόρευση να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους δεν μπορεί να στερήσει τον διάδικο αυτόν από την δικαστική προστασία περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, καθόσον, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγνωρίσεως και εκτελέσεως μιας τέτοιας διαιτητικής αποφάσεως, αφενός, ο εν λόγω διάδικος μπορεί να αντιταχθεί στην αναγνώριση και εκτέλεση αυτή και, αφετέρου, το επιληφθέν δικαστήριο θα πρέπει να προσδιορίσει, βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικονομικού δικαίου του και του εφαρμοστέου διεθνούς δικαίου, αν πρέπει ή όχι να αναγνωρίσει και να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση.

39 Έτσι, υπό τις περιστάσεις αυτές, ούτε η διαιτητική αυτή απόφαση ούτε η απόφαση με την οποία, ενδεχομένως, δικαστήριο κράτους μέλους την αναγνωρίζει μπορούν να θίξουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των δικαστηρίων των διαφόρων κρατών μελών στην οποία στηρίζεται ο κανονισμός 44/2001.

40 Τέλος, σε αντίθεση με την κατάσταση στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Allianz και Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, σκέψη 20), η μη συμμόρφωση του Υπουργείου προς τη διαιτητική απόφαση της 31ης Ιουλίου 2012 στο πλαίσιο της διαδικασίας που αφορά τη διεξαγωγή έρευνας των δραστηριοτήτων νομικού προσώπου δεν μπορεί να συνεπάγεται για

το Υπουργείο κυρώσεις επιβαλλόμενες από δικαστήριο άλλου κράτους μέλος. Επομένως, τα έννομα αποτελέσματα διαιτητικής αποφάσεως όπως αυτή της κύριας δίκης διακρίνονται από εκείνα της διαταγής στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ως άνω απόφαση.

41 Επομένως, η διαδικασία αναγνωρίσεως και εκτελέσεως διαιτητικής αποφάσεως όπως αυτή της κύριας δίκης διέπεται από το εθνικό και το διεθνές δίκαιο που ισχύουν εντός του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται η ως άνω αναγνώριση και η εκτέλεση, και όχι από τον κανονισμό 44/2001.

42 Έτσι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο ενδεχόμενος περιορισμός της εξουσίας που παρέχεται σε δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβανόμενο παράλληλης διαφοράς να αποφανθεί επί της δικής του αρμοδιότητας μπορεί να προκύπτει αποκλειστικά από την αναγνώριση και την εκτέλεση από δικαστήριο του ίδιου κράτους μέλους διαιτητικής αποφάσεως, όπως της επίμαχης της κύριας δίκης, στο πλαίσιο του δικονομικού δικαίου του κράτους μέλους αυτού και, ενδεχομένως, της Συμβάσεως της Νέας Υόρκης, που διέπουν τον σχετικό τομέα ο οποίος εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του ως άνω κανονισμού.

43 Ακόμη, δεδομένου ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης διέπει έναν τομέα που δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, αυτή δεν αφορά κάποια «ειδικά θέματα», υπό την έννοια του άρθρου 71, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Πράγματι, το άρθρο 71 του εν λόγω κανονισμού διέπει μόνον τις σχέσεις μεταξύ του κανονισμού αυτού και των συμβάσεων οι οποίες αφορούν τα ειδικά θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 (βλ., επ' αυτού, απόφαση TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, σκέψεις 48 και 51).

44 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 44/2001 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνώριση και εκτέλεση, ή στην άρνηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως, διαιτητικής αποφάσεως η οποία απαγορεύει σε διάδικο να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αυτού, καθόσον ο ως άνω κανονισμός δεν διέπει την αναγνώριση και εκτέλεση, εντός κράτους μέλους, διαιτητικής αποφάσεως εκδιδόμενης από διαιτητικό δικαστήριο εντός άλλου κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

45 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Ο κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνώριση και εκτέλεση, ή στην άρνηση αναγνωρίσεως και εκτελέσεως, διαιτητικής αποφάσεως η οποία απαγορεύει σε διάδικο να υποβάλει ορισμένα αιτήματα ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αυτού, καθόσον ο ως άνω κανονισμός δεν διέπει την αναγνώριση και εκτέλεση, εντός κράτους μέλους, διαιτητικής αποφάσεως εκδιδόμενης από διαιτητικό δικαστήριο εντός άλλου κράτους μέλους.

(υπογραφές)